

Марія Макарук

*студентка 3 курсу Економіко-правового коледжу
Київського кооперативного інституту бізнесу і права*

ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕДУРИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ ЗА ДОСВІДОМ КРАЇН ЄС

Відповідно до Конституції України, територіальні громади мають право самостійно вирішувати питання місцевого значення, пов'язані з реалізацією власних прав і свобод [5]. Але однією з найважливіших проблем, яка виникає в результаті виконання своїх повноважень органами місцевого самоврядування, є правове забезпечення ефективної роботи механізмів захисту прав, свобод та інтересів усіх фізичних та юридичних осіб, які його потребують.

У Конституції України міститься положення, за яким кожна особа має право на оскарження рішень органів місцевого самоврядування, якщо ці рішення посягають на конституційні права та інтереси особи [5]. Проте в чинному законодавстві існують прогалини щодо регламентації процедури адміністративного оскарження незаконних рішень органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб. Для того щоб запропонувати ефективні шляхи виправлення наявних недоліків та прогалин у законодавстві нашої держави, потрібно дослідити досвід також зарубіжних країн, у яких такі проблеми вже виправлено.

Відповідно до Закону України «Про звернення громадян», адміністративне оскарження — це передбачений законами України та підзаконними нормативно-правовими актами порядок захисту або поновлення прав, свобод та інтересів осіб, які були порушені діями чи бездіяльністю відповідних органів. Правом адміністративного оскарження рішень наділені тільки фізичні особи. Проте в деяких випадках, які передбачені законом, юридичні особи теж можуть оскаржувати окремі види рішень органів місцевого самоврядування в порядку спеціального оскарження [3]. Крім цього, суттєвими перевагами адміністративного оскарження є відсутність матеріальних витрат особи, яка скаржиться, адже за подання адміністративних скарг не справляється державне мито, а всі інші витрати несуть безпосередньо самі органи місцевого самоврядування; швидке реагування на скарги, а також простіша процедура захисту порушених прав та свобод [1, с. 3].

На сьогодні в Україні функціонує дворівнева процедура адміністративного оскарження, яка дає змогу значно пришвидшити розгляд звернень громадян щодо незаконних рішень органів місцевого самоврядування. І хоча громадяни мають невід'ємне право захищати свої інтереси, свободи та права в судовому порядку, на сьогодні, у зв'язку з потребою економії часу, цього процесу оскарження в більшості випадків намагаються уникнути.

І. О. Грибок звертає увагу на норму в законодавстві України, за якою будь-яка особа може оскаржити неправомірні рішення в позасудовому (адміністративному) порядку, тобто звернутися зі скаргою чи пропозицією щодо роботи органу нижчого рівня до органу вищого рівня або захищати інтереси через Уповноваженого Верховної Ради з прав

людини (омбудсмена) [2, с. 213]. Але якщо застосовувати це положення в контексті органів місцевого самоврядування, то виникає питання, до якого органу вищого рівня писати адміністративну скаргу щодо дій чи бездіяльності органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб, які не підпорядковуються жодному вищому органу (наприклад, місцевий голова) [7, с. 72].

Для вирішення цієї проблеми варто звернутися до досвіду деяких зарубіжних країн. Зокрема, в Польщі створено окремий інститут «неформальної» скарги або «прохання про перегляд». Тобто особа може звернутися безпосередньо до того органу, який вчинив дію або прийняв рішення, яке оскаржується, щоб їх переглянули і змінили. Якщо скарга не була розглянута належним чином, тоді особа може звернутися до вищого або спеціально створеного апеляційного органу. Таке оскарження в Польщі називається «апеляція».

У застосуванні такої практики оскарження важливим є забезпечення максимальної неупередженості посадових осіб, які розглядатимуть такі скарги. Для цього в деяких країнах (Польща, Німеччина, Нідерланди) створюються різні дорадчі комісії та апеляційні органи, які виключають можливість розгляду скарги службовцями, рішення яких оскаржуються [6, с. 267].

Беручи до уваги те, що Україна прагне забезпечення реформування в напрямку європейської інтеграції, нам треба запозичити корисний досвід зарубіжних країн і в сфері адміністративного оскарження рішень та дій органів місцевого самоврядування, що сприятиме усуненню прогалин у чинному законодавстві нашої держави [4, с. 150].

Підсумовуючи викладене вище, варто зазначити, що для вироблення дієвого механізму реалізації конституційних

засад захисту прав, свобод та інтересів громадян треба створити адекватну систему оскарження рішень, яка б відповідала потребам суспільства та європейському законодавству. Одним із таких кроків може стати вдосконалення процедури адміністративного оскарження рішень органів місцевого самоврядування.

Список використаних джерел

1. Божко Д. Розгляд звернень громадян: проблеми та шляхи рішення / Д. Божко // Урядовий кур'єр. — 25.05.2000. — С. 3–4.
2. Грибок І. О. Розвиток інституту адміністративного оскарження в умовах адміністративної реформи в Україні / І. О. Грибок // Держава і право: Юрид. і політ. науки. — К.: Ін-т держави і права НАН України, 2002. — Вип. 16. — С. 213–215.
3. Про звернення громадян: Закон України від 21 жовтня 1996 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>. — Назва з екрана.
4. Кисіль Л. Є. Правове регулювання процедури адміністративного оскарження / Л. Є. Кисіль // Часопис Київ. ун-ту права. — К., 2008. — № 3. — С. 150–152.
5. Конституція України від 28 червня 1996 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>. — Назва з екрана.
6. Плахотнюк Н. Г. Правове регулювання процедури адміністративного оскарження в Україні: стан та перспективи удосконалення / Н. Г. Плахотнюк // Держава і право:

Юрид. і політ. науки. — К.: Ін-т держави і права НАН України, 2002. — Вип. 16. — С. 267–269.

7. Черкес В. До питання про сучасні проблеми оскарження правових актів управління / В. Черкес // Підприємництво, господарство і право. — 2006. — № 10. — С. 72–75.

Вадим Мальцев

Харківський національний університет внутрішніх справ

ПРИНЦИП ВІДКРИТОСТІ ТА ПРОЗОРОСТІ ЯК ОСНОВА РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

На сучасному етапі суспільного розвитку першочерговим завданням постає питання реформування публічної влади, яке підтримують усі політичні сили, рухи і громадські об'єднання України. У цьому аспекті важливе місце посідає процес реформування місцевого самоврядування, який потребує ретельного аналізу і публічного обговорення.

Однією з проблем, яка на сьогодні потребує ефективного та швидкого розв'язання, є закритість і непрозорість діяльності органів місцевого самоврядування, високий рівень корупції, що призводить до зниження ефективності використання ресурсів, погіршення інвестиційної привабливості територій, зростання соціальної напруги [1], що й визначає актуальність цього дослідження.

Одним з принципів, який покладено в основу реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади, є принцип відкритості і прозорості; він покликаний забезпечити публічний доступ до інформації та полегшити розуміння того, як ведуться суспільні справи. Крім того, він повинен забезпечити можливість впливу громадян на процеси створення та ухвалення рішень органами місцевого самоврядування та якості їхньої роботи.